СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 202. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 31. серпня, 1925. VOL. XXXIII. No. 202. Jersey City, N. J., Monday, August 31. 1925. THREE CENTS

Вже підписано угоду про удержанне майн підчас страйку

ФІЛАДЕЛФІЯ, 28. серпня. — Нині покінчено послідні приготовання до страйку майнерів твердого вугля, коли представники майнерської юнії підписали з представниками властителів копалень умову про те, як мається захоронювати копальні підчас страйку.

Таку умову підписується здавна на прозьбу властителів копалень. Після сеї умови, юнія дозволяє на працю певній частині робітників, занятих удержанням копалень та захоронюю їх перед водою й пожаром. Умова звільняе від страйкового обовязку коло 10,000 робітників, які слідять за огнем у копальни, за проточинами води та за копальняними мулами.

Як лишень страйк став неминучим, сейчас появилися віщування про те, як довго він буде тревати. Вгадують всяко; догади вагаються межи 6 неділями а 4 місяцями.

ЗА ВИБУХ НА КОРАБЛИ.

ВАШИНГТОН, 28. серпня. — Федеральний уряд інспекції кораблів постановив поставити перед суд за злочинну неввагу Джорджа Меквея, капітана, та Джана Грента, головного машиніста корабля Мекинека, на котрому онеґді случився в Нюпорті вибух кітлів, що коштував життя близько пів сотки людий. Уряд каже, що якби вони були осторожнійші, то вибуху не булоби.

ГРІЗЬБА СТРАЙКУ В ПРОМИСЛІ МЯГКОГО ВУГЛЯ.

ВАШИНГТОН, 28. серпня. — Федеральний уряд побоюється, що майнери мягкого вугля можуть теж вийти на страйк, щоби сим способом помогти майнерам твердого вугля добитися своїх домагань.

Федеральний уряд приготовляеться до скупости вугля та думае вжити своєї влади призначувати, кількі й якого вугля мае йти в кожду околицю Злучених Держав. Се право прислугуе урядови на основі так званого топливого закона з 1922. року.

АМЕРИКАНСЬКА ВИПРАВА В ПІВНІЧНІ КРАЇ ВЖЕ ВЕРТАЄ.

ВАШИНГТОН, 28. серпня. — Американська виправа в підбігунові краї, вислана зарядом военної фльоти, вже вертае на полудне. Всі три кораблі вже визволилися з ледів та виплили на повне море, де вони стрінули гарну погоду. Мекмилен, провідник сеї експедиції, каже, що виправа мае велике значінне для прослідження північних країв.

ЗНОВА ВБИЙСТВО НА ТЛІ ПРОГИБІЦІЇ?

ШИКАГО, 28. серпня. — Поліція найшла тіла Ервинга Шлига, відомого під іменем „літаючого бутлеґера", та Гері Бермана, звісного шикаговського ґанмена. Оба вони були постріляні в карк зі заду. Дальше від тіл найдено автомобіль, увесь подірявлений кулями. Поліція догадуеться, що притокою до вбийства було пачкованне алькоголю.

КОМУНІСТИ НЕ МАЮТЬ УПЛИВУ В МЕКСИКУ.

ВАШИНГТОН, 28. серпня. — Люіс Моронес, мексиканський міністер праці й торговлі, котрий приїхав сюди на переговори в справі іміґрації з Мексика, говорив з ґазетярами про стан робітників у Мексику. Моронес заявив, що в Мексику є дещо комуністів, але вони не мають ні правильної партії, ні ніякого вгливу, ані в політиці, ані в юніях.

Моронес представляе, що мексиканський робітничий юнійний рух досить сильний та що мексиканські юнії можуть похвалитися рядом добутків. Після його слів, пересічний заробіток мексиканського промислового робітника виносить 1 доляра 25 центів у день, а денна заплата фармерського робітника вагаеться межи 50 а 75 центами. Мексиканські юнії добилися того, що робочий день зменчено до 8 годин в день та 7 годин у ночі.

ЖІНКА НАЗИВАЄ В ПОЗВІ СВОГО МУЖА БУТЛЕҐЕРОМ.

НЮ ЙОРК, 28. серпня. — Пані Іда Кісель пізвала свого мужа о сепарацію та домагаеться від нього 200 долярів на тиждень на свое удержанне. Позов каже, що муж доробився великого маетку на бутлеґерстві та мае яких 40,000 долярів маетку та коло 700 долярів у тиждень доходів.

ВОРОГУЮЧІ КИТАЙСЬКІ БАНДИ ЗГОДИЛИСЯ НА ЗАВІШЕННЄ ОРУЖА.

НЮ ЙОРК, 28. серпня. — Стейтовий прокуратор Бентон довів до конференції межи провідниками китайських „тонгів", котрих ворожнеча довела вже до 6 смертий в Ню Йорку та околиці. Провідники згодилися дати приказ своїм прихильникам перестати дальших вбийств та предкладати кожду спірну справу спеціяльному мировому судови. Кождий провідник заявив, що він не винуватий за вбийства, але згодився поробити заходи для здержання дальше кровопролиття. Оба мають зявитися в понеділок в уряді прокуратора та предложити йому звіт, на скільки їх заходи повелися.

ВРАТУВАВ ПАРАЛІТИЧКУ З ОГНЮ.

НЮ ЙОРК, 28. серпня. — Пожарний департамент подае до публичного відома про геройський вчинок Роберта Ґрифо, 36-літного мущини, котрий з нараженнем власного життя кинувся в горіючий дім та виніс з горіючої кімнати спаралізовану, 56-літну старуху — Муринку, А. Смит. Він виніс її на дах, звідки поліція дістала її на вулицю. Ґрифо не хотів відтак подати пожарникам свого імени. Він був так зачаджений димом, що треба було кликати лікарів на поміч.

КРАДУТЬ ЯК КРУКИ.

В „Ржечипосполіт-ій" з 31. липня ц. р. на першому місці товстим друком оголошено урядовий комунікат про ствердження цілого ряду крадіжей і зловживань у закордонних польських консулятах. З цього приводу названий часопис виливае сентиментально-педаґоґічно-патріотичні жалі, з яких беремо слідуючі рядки: „Всюди куди не глянемо, бачимо надужиття на школу державного скарбу і крадіж публичного добра. Недавно читали ми про залізничних урядовців, які фабрикували собі при виплатах платень списки т. зв. мертвих душ. Тепер читаємо про крадіжи громадського гроша урядовцями консулятів. Ще раній читали ми про надужиття і крадіжі публичного гроша підчас будови кордонних станиць на „кресах всходніх". Одночасно пише „Ржечп.", що всілякі бюрократичні достойники обуряються, коли громадська думка цікавиться „інтимними" справами урядових кол та їх фінасової політики. Висші урядовці дістають ріжні премії, нагороди й ремунерації, дарма, що всі ці гроші ідуть з податкових кас. В останньому році кількість крадіжей і надужить у польських урядах це більше зросла. „Свідчить воно про це, що власти не дозріли до свого завдання. В очах пана премієра Грабского ці уваги будуть не милі. А проте фактом є, що якраз за його урядовання почали множитися випадки, гідні жалю. Це робить враження, що п. Владислав Ґрабскі не вміє як слід кермувати польською бюрократичною машиною і впливати доданьо на польський урядничий світ." А ми скажемо: мондри Поляк по шкодзе.

ПОЛЬСЬКЕ ЩАСТЄ ДО АЕРОПЛЯНІВ.

При кінці липня вилетів з Демблина (б. Івангороду) до Варшави військовий аероплян з одним старшиною і пільотом. Стільки його й бачили. Поміж Демблином і Варшавою є кількадесять кільометрів, а про аероплян і слух загинув. Гадаючи, що він розбився десь підчас шалючої бурі, тепер шукають за ним по дебрах. Це вже другий аероплян з транспорту 14-ти штук, спроваджених недавно з Франції, який завів покладені на нього надії.

НЕДУГА ПОЛЬСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА.

Занепокоений поважною недугою найвизначнійшого сучасного письменника Ст. Жеромського, заступник польського премієра Рачкевіч вислав до місця побуту Жеромського спеціяльного делеґата з місією висловити Жеромському співчутте польського уряду та привести до Варшави реляцію про стан недуги письменника.

СКАСУВАННЯ ЗАГРАНИЧНИХ ПАШПОРТІВ — АЛЕ НЕ В ПОЛЬЩІ.

З днем 1-го серпня входить в життя угода між Австрією і Німеччиною про скасування взаємних віз на вїзд і виїзд до обох держав. Розпочалися переговори поміж Австрією з одного, і Чехословаччиною, Італією та Швайцарією з другого боку в справі взаємного скасування загран. пашпортів. А в Польщі?...

ПОСЛІДНИЙ ТИЖДЕНЬ

В СПРАВІ ПРИНИМАННЯ ФОТОГРАФИЙ, ОГОЛОШЕНЬ ДО КАЛЕНДАРЯ НА 1926 Р.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошування поміж американськими Українцями, Хто мае який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати свое оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштуе $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень та середна на окладинці по $35.00. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотоґрафії то значить, що його оголошенне буде о стільки дорозше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 15. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безусловно не будуть друкуватися.

Фотоґрафії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які суть при відділах У. Н. Союза (если який кружок, співацьке товариство і т. п. не есть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не буде поміщуватись у календари), хотілиб аби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1926 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 31. серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотоґрафією чек або моні-ордер виписаний на імя „Свободи", на суму $10.00. Сі гроші ужиється на покритте коштів виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотоґрафії мусять бути добре опаковані.

Вс. письма належить адресувати:

„SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

АРЕШТУВАННЯ.

В перших днях серпня арештовано в Дрогобичі Ю. Саварина та переведено дома ґенеральний трус (другий з черги по липневому). Як можна було довідатись, закидують йому належання до якоїсь орґанізації якої центр находиться будцім в Тернополі (!), а арештований мае бути заступником на Дрогобич (мае 19 років!). По кількадневнім придержанні в дрогобицькій слідчій вязниці перевезено його до Львова, де опинився на „Баторого".

ДОБИРАЮТЬСЯ З ПОДАТКАМИ.

Польське міністерство скарбу наказало податковим урядам, щоб з огляду на добрі жнива не давали хліборобам більше ніяких полекш, але почавши від 1. вересня ц. р. стягали безпощадно всі залеглі ґрунтові і доходові податки.

ЯК ШУКАЮТЬ В ГАЛИЧИНІ ЗА БАНДИТАМИ.

В ночі з суботи на неділю 18. VII. ограблено в пов. місті Долині повітову касу на суму 6 тисяч зол., а над раном тої самої ночі вбито на залізн. стації Рахиня біля Долини держ. поліціянта. Заалярмована станиславівська і долинська поліція прибула автами з місця доконаного вбивства з хмарою аґентів і пол. псом до села Слободи дол., де почала шукати винуватців. Обступила дім місцевого упр. школи, де знаходились під ту пору в гостях студенти з сус. села Тростянця. Переглянувши особисті документи у всіх, що були в хаті, приказав аґент 6-ти студентам вийти з дому. На дорозі обступили „бандитів" кругом та завели до одної із хат на краю села, де відбувалось переслухання кождого зокрема від 4—9 год. веч. Порядок і процедура, який часто практикує державна поліція був такий: аґент відмовився сказати, в якій цили і по якій причині придержав студентів, а переслухуючи їх вмовлював в них факти, події і стрічі з ріжними незнайомими особами, з якими придержані студенти ніколи нічого спільного не мали. Підчас переслухання студентів, иньший відділ жандармерії і аґентів з псом поїхав автомобілем до села Тростянця, де обступивши парохіяльний дім, перевів ревізію у о. М. Дерлиці. Шукали за зброєю і убийником. Нічого не знайшовши, забрали 2 кн. „Літопис української револ." Доценка та 2 кн. „Пропамятна книга" із списом погибших членів української гал. армії. Потім авто відїхало назад на Слободу, де одним із аґентів заявив студентам, що вони зістали звільнені, а придержання їх наступило наслідком підозріння в ограбленні каси і убивстві. Характеристичним є те, що того самого дня, коли поліція тратила гарячий час, бавлячись у переслухання з невинними людьми, місцеві люди кілька раз бачили в лісах за селом підозрілих людців і дарма, що поліцію про це повідомлено, поліція не заглянула до ліса, щоби перевірити, хто це був. Тому і не диво, що донині, здається, не то що не зловлено участників замаху, — але й слід всякий застиг по них.

БЕЗРОБІТТЯ НА МАДЯРЩИНІ.

Зпоміж 224.000 зорганізованих робітників було в червні без праці на Мадярщині 34.015 робітників то є о 42 прц. більше як в травні ц. р. Найбільше число безробітних припадае на залізничий промисл (9.734). Страта в зарібках виносить 31.044 міліонів корон.

БРАТ НА БРАТА.

У селі Ставчанах 23-літного селянина Івана Верхолу застрілив його брат Михайло зі заздрости. Причиною — дівчина, з якою оба парубки хотіли женитись.

КУДИ ИДУТЬ ПОДАТКИ В ПОЛЬЩІ.

В Лодзі арештовано функціонара скарбової палати, якогось Матачиньского, який в ревности урядовця стягав з податників останній гріш на те, щоби сховати його до своєї приватної каси. Податковий уряд накладав потім секвестр за незаплачені податки, дарма, що вони були давно стягнені.

Московська большевицька влада на Україні будує другу Палестину.

МОСКВА, 28. серпня. — Завтра перші роковини заложення комітету для поселювання жидівського населення в околиці Херсону (в Одеській ґубернії) на Україні.

Державний комітет економічного життя дістав від совєтського уряду минулого року понад 25,000,000 акрів землі, які тепер заняло 80,000 Жидів хліборобів у 45 кольоніях або ґрупах.

Президент українського совета народніх комісарів Влас Чубар обіцяв установити сю околицю під независимою жидівською адміністрацією і, як тут кажуть, „зовсім можливо, що ЙОМУ ВДАСТЬСЯ ЗБУДУВАТИ САМОУПРАВНУ ЖИДІВСЬКУ РЕПУБЛИКУ по мірі других независимих совєтських републик".

Комітет економічного життя працює над закордонною орґанізацією, з американським хліборобським обєднанні комітетом, який уже дав $700,000, для поселення жидівського народу на землі. Сей плян найшов прихильне принятте в „української" влади.

Тут сподіваються, що сей комітет заключить спеціяльну умову з париським „Ізраїльським кольонізаційним товариством".

ФРАНЦІЯ ПРИЙМАЄ ПЛЯН СПЛАТИ ДОВГУ.

ПАРИЖ, 28. серпня. — Французький парлямент одобрив плян сплати Анґлії понад трох міліярдів довгу на підставі умови, яку Кайо приняв разом з Черчиллом в Лондоні.

ЖИДИ ПРОТИ АНҐЛІЇ.

ВІДЕНЬ, 28. серпня. — Сьогодня прийшло на 14-ому сіоністичному конґресі до острої боротьби східних Жидів проти західних, себто проти анґлійських і американських.

Провідником західних сіоністів є др. Вайцман, котрий підпирае анґлійську політику та оборонне мандат. Анґлії над Палестиною.

З нього невдоволені східні сіоністи ізза сеї політики, а також і з причини деяких внутрішніх питань політики в Палестині, як поділу земель, справ церковних і т. д.

З уваги на те др. Вайцман усунувся від проводу партії.

АНҐЛІЯ І МЕКСИКО.

ЛОНДОН, 28. серпня. — З тутешнього закордонного міністерства повідомляють, що Анґлія обновить негайно дипльоматичні зносини з Мексиком.

Покищо Анґлія назначить заступником посла в місті Мексику тамошнього дотеперішнього свого генерального консула Нормена Кинґа, а згодом іменує й посла.

ВІДДАЮТЬСЯ.

РИМ, 28. серпня. — Тутешні ґазети пишуть, що дочка італійського короля княжна Мафальда віддаеться 23-ого вересня с. р. за німецького князя Филипа фон Гессе, а дочка румунського короля Ілеана пізнійше за свояка італійського короля князя Апулії.

МОСКАЛІ В КИТАЮ.

ПЕКІНҐ, столиця Китаю, 28. серпня. — З міста Кантону сповіщають, що власть там захопили військові кадети під проводом російських офіцирів.

РОЗМОВА З КАЙЗЕРОМ.

БУДАПЕШТ, столиця Угорщини, 28. серпня. — Угорський священик Душік відвідав недавно бувшого німецького цісаря Вільгельма в Дорн, в Голяндії. Цісар, каже він, завів з ним розмову і казав, що на його думку робітник не є пролетар але аристократ і співробітник Бога.

Далі казав Душік, кайзер осуджував демократію, а хвалив монархію.

Він додав, що не вірить в популярність, яку здобувають політики адвокати, які все ідуть туди, куди вітер віє.

Вкінці говорив про книжки і казав, що торік видала Німеччина 36,000 нових книжок, Анґлія 16,000, а Франція 6,000.

ВОЗДУШНИЙ МІНІСТЕР.

РИМ, 26. серпня. — Італійське правительство створило нове міністерство — воздушних справ.

Покищо се міністерство доручать, як і деякі инші, премієрови Муссоліні.

НА КАРУ СМЕРТИ.

СОФІЯ, столиця Болгарії, 26 серпня. — Король Болгарії мае до підпису 90 присудів смерти, які видав полевий суд на комуністів.

Та він не хоче їх підписати, кажучи, що досі підписав лиш 5 присудів смерти і се були останні.

ҐЕНЕРАЛ ГЕЦЕНДОРФ ПОМЕР.

ВІДЕНЬ, 26. серпня. — Бувший шеф австрійського ґенерального штабу полевий маршал барон Гецендорф помер сьогодня в Мерґентгайм, в Німеччині, проживши 73 роки.

БУРЯ В ІТАЛІЇ.

РИМ, 26. серпня. — В північній Італії шаліла буря, яка наробила богато кривди.

МОНҐОЛИ І НАУКА.

МОСКВА, 27. серпня. — Правительство Монґолії каже, що американська наукова експедиція під проводом Ендрюса робила помири просторів для військових цілей.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office at Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА	
Three cents a copy.		Поодинокі числа три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРЕД УГЛЕВИМ СТРАЙКОМ

Головний уряд майнерської юнії Де Юнайтид Майн Воркерс оф Америка видав заклик до членів своїх льокалів ч. 1., 7. та 9., себто до тих, які лежать в окрузі твердого вугля, що страйку майнерів відвернути не дасться та що всі майнери твердого вугля повинні бути готові в опівночи з 31. серпня на 1. вересня зложити свої наряддя праці.

Отсей приказ кладе конець всяким надіям на мирне, компромісове закінчення непорозуміння. Представники майнерської юнії зробили все, що лежало в їх силі. Се знають не лишень самі члени майнерської юнії, але й американська публика, яка слідила за майнерськими переговорами. Не знають сього лише наймити властителів копалень, яким се знати не вигідно, та большевицькі аґенти, які не вагаються вживати навіть такої небезпечної боротьби, як страйк, готові вжити на те, щоби підривати урядників майнерської юнії, які не признають себе комуністами, щоби впекти собі печеню навіть хочби коштом програного страйку.

Колиж переговори не довели до бажаного висліду, то не вина в сьому майнерської юнії. Винуваті тут властителі, які заняли непримириме становище та заявили твердо з гори, що не будуть брати під увагу ніяких робітничих домагань, які можуть відбитися некорисно на ціні твердого вугля. На сьому незломному становищи вони стояли до кінця. На сьому непримиримому становищи й розбилися переговори. Воно й винувате за теперішний.

Майнерам твердого вугля не лишається тепер нічого другого, як показатися в страйку так само твердими й непоколебимими, як твердими показалися їх противники в переговорах. Нема сумніву, що боротьба буде тяжка й довга, але без таких жертв побіда тепер немислима.

ЩЕ ОДИН НЕВІРНИЙ ТОМА

В Европі появилася недавно цікава книжка еспанського большевика Пестанії про його відвідини в большевицькій Росії. Книжка наробила в Европі великого шуму та була широко дискутована в большевицькій і противбольшевицькій пресі.

Автор сеї книжки завзятий большевик. В Росії побував він яко представник катальонської комуністичної конфедерації на зїзд Третого Інтернаціоналу в Москві. До Москви він їхав як правовірний католик їде до римського папи, як правовірний магометанин їде до Меки. Він їхав туди як до осередку своєї віри. Там він сподівався утвердження в своїй вірі. Там він сподівався найти справедливість, любов, щасте. Там мали здійснитися всі його мрії.

Мрії його не здійснилися. Він побув у Москві, побачив власними очима робітничий лад, улаштований большевиками, почув на власні уха їх розмови про всесвітну революцію, і затkавши носа, вернув до Катальонії, придушеної еспанськими королями, та написав свою книжку про пролетарське царство в Росії.

Пестранія описує Зіновєва, голову комінтерна як цинічного відражаючого чоловіка, котрий думає лишень про одно: як збогатитися, не оглядаючися на способи. Автор описує поїзд сього Зіновєва, котрий цілий світ хоче вчити, що треба робити для добра робітників і селян: Перша частина його ваґона служить сальоном („парлором") та обстановлена з виставностю, з крикливою роскошю. Друга частина його ваґона се кабінет для праці й спальня, в котрій зроблено все, щоби вдоволити вибагливий смак. Наконець трета частина ваґона Зіновєва се кухня. До сього люксусового ваґона причіпаеться другі ваґони, звичайні ваґони, в котрих має їздити побідоносний пролетаріят, їде побідоносний, але голодний, обдертий, в бруді, як худоба.

Так описує большевик Пестранія ваґон Зіновєва та ваґони звичайних пролетарів в пролетарському раю. Пестранія добачує в сьому образі щось більше, як звичайну картину з дійсности. Се немовби символічне зображенне цілої сути большевицької революції. В сальоновім ваґоні їдуть яко селянські й робітничі представники межинародні ганделеси, наживники, галапаси, шкіродери, а селяни й робітники, для котрих сей лад нібито зроблений, їдуть обдерті, голодні й брудні худобячими ваґонами.

Пестранія закінчує свою книжку отсим питанием:

На що сей клич: Пролетарі всіх країв єднайтеся? На віщо сього? Чи на те треба злуки всіх пролетарів, щоби спільними силами створити лад, ще гірший від найстрашнійшої тиранії, яку лишень знала теперішна або давна історія? Чи на те пролетарі мають єднатися, щоби створити новий лад, якого першою жертвою мають упасти самі таки робітники?

До таких питань додумався еспанський большевик Пестранія, поїхавши до Росії та оглянувши власними очима Меку третого інтернаціоналу, що кличе робітників всіх країв до заведення на всьому світі московських порядків.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК

НА ТЕМИ ДНЯ.

ВИННИЧЕНКО ЩЕ ПРОБУЄ.

В 1920 році Володимир Винниченко виїхав був на Україну і хотів там остатись та працювати разом з большевицькою владою. Та большевицька влада його не хотіла і давала йому якийсь підрядний джаб, щоб його збутись.

Тому він тоді покинув Україну і вернувшись до Відня, заявив прилюдно все те, що бачив у Москві і на Україні. Він тоді признав згідно з правдою, що Україною править неподільно політичне бюро (7 людий) російської комуністичної партії в Москві.

Тепер же, по 5 літах перерви, Винниченко знову хотів би вернутись на Україну. Чи на те, щоб знову розчаруватись, він ще того не знає, але досить, що вже звернувся у сій справі до члена советської місії в Празі А. Приходька, якому сказав, що міг би вернутись на Україну, якщо мав би докази зміни советської політики на Україні.

Та які докази може дати Приходько?

Соціялісти і українські комуністи, до яких причисляв себе В. Винниченко, розбиті Чекою, а править далі на Україні політичне бюро російської комуністичної партії з Москви при помочі своєї філії в Харкові під назвою КП(б)У. (комуністична партія большевиків України), яка складається з Москалів, обмосковлених Жидів і кількох Українців, відомих прихвостнів московських.

Отже не політика на Україні змінилась, а хиба Винниченко змінився настільки, що вже допасовує до тої політики і може „примазаться" до большевиків.

МУЗЕЙ ВИЛСОНА.

В Европі дивуються, що жінка пок. Вудрова Вилсона хоче перемінити його дім в музей і передати так публиці.

Що там буде в тому музею? — питаються в Европі.

Невжеж там так коротку память мають в тій старій Европі?

Невжеж там забули про 14 пойнтів, які обіцювали спасенне Европі, а принесли їй руїну?

Вже тих 14 пойнтів вистарчить, щоб заповнити бодай одну кімнату.

В другій кімнаті можна умістити плян памятника Вилсонови, який Польща, як витримає ще так довго, то може йому поставить.

Далі пікчер одного французького моста і одного чеського села, що їм надано Вилсонове імя.

А в прочих кімнатах сльози поневолених народів — на основі засади про „самоозначенне народів".

ВЕЛИКІ ЧИСЛА, МАЛИЙ БИЗНЕС.

Російський советський уряд подає, що тепер в советській Росії належить до кооператив 22,000,000 осіб та, що торговля сих кооператив із заграницею за один рік виносила до $30,000,000.

Се певно привіз і вивіз товарів і продуктів.

Щож ті числа говорять?

Вони говорять, що колиб се було не 22,000,000 членів але яких 22,000, то може се був би добрий бизнес, але $30,000,000 бизнесу на 22,000,000, а 150,000,000 населення краю, то се не є жаден бизнес, се упадок бизнесу.

Було колись (до 1917 року) в Росії і на Україні кооперація була дуже сильна і вела велику торговлю, але большевики її знищили, а далі знищивши і ціле економічне життє краю, довели до такого стану як тепер, що є тільки великі числа в кооперативах, але позатим там пусто і глухо.

ГРОМАДЯНИ:—

ЧИ ВИ ЗЛОЖИЛИ ВЖЕ ЖЕРТВУ НА ГОЛОДНЕ СЕЛО?

КОЛИ У ВАС БЄТЬСЯ СЕРЦЕ ЛЮДИНИ, ТО ВОНО ВІДЧУЄ ЛЮДСЬКУ МУКУ!

КОЛИ-Ж ВИ ЛЮДИНА, ТАК ПОМОЖІТЬ СВОМУ НАРОДОВИ ВИЙТИ НА ШЛЯХ ВОЛІ!

Всі жертви на закінчення серпневої збірки шліть негайно на адресу:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

„УКРАЇНІЗАЦІЯ".

Студенти-Українці Київського Політехнічного Інституту, в письмі до Редакції „Пролетарська Правда" з 26/VII., оповідають про такі „успіхи українізації" на київських вищих школах:

На факультеті інженірів шляхів Інституту ставало до оборони дипльомних робіт двох укінчених студентів Українців, Липківський і Руденко. Коли Липківський почав говорити українською мовою, то професори Патон і Прокофєв заявили, що вони нічого не розуміють і одмовилися слухати. Під примусом комісії іспитової довелося Липківському боронити свою працю російською мовою. Руденко прохав комісію дозволити йому боронити працю українською мовою, бо йому важко це робити російською мовою, але комісія не дозволила. Серед членів іспитової комісії був свіжо укінчений студент Белянкін, залишений при Інституті готуватися до професури, який також заявив, що він зовсім не розуміє української мови. Взагалі „українізація шляхового факультету — пишуть студенти — характеризується загальним нерозумінням української мови професурою й деканатом. Всі обяви деканат містить російською мовою. Як студент [illegible]

то декан заявляє: „Ведь нікто не паймьоть!"...

Цей факт говорить, що російська інтелігенція на Україні і в ус собі не дує з приводу всяких декретів і розпорядків про українізацію, а що це тягнеться вже роками, то значить, що саботування українізації залишається безкарним, що за словом не йде діло. Старі русифікатори професори не тільки не уступають з своїх позицій, але й собі гідних наступників виховують, як отой Белянкін. При такому стані річей довго нам прийдеться ждати на українізацію вищих шкіл на Україні.

ОСИП МАКОВЕЙ.

ЕЛЕГІЯ.

Коли помрем і зростем квітками,
У спомннах ще оживем не раз,
Аж поки поруч з нашими кістками
Заснуть усі, що памятали нас.

І буде це вже наша смерть остання,
Наш порох вітер світом рознесе;
Прийде весна, прийде пора кохання,
А нас ніхто й ніколи не спимне.

Аж вийде раз колись дівча самотне
В полудне ясне в тихий сонний ліс:
Неждано серце защемить скорботне,
І ясний світ померкне їй від сліз.

Це нас вона побачить і почує,
Мов сон і казку із старих часів;
Закриє очі й тяжко засумує,
Заслухавшись у тихий сон лісів...

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО САМІ І ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО [illegible]

З НОВИХ ПОДІЙ ТА ІДЕЙ.

ЧИ ЗРІСТ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ?

Чуємо щораз частійше фразу, що нове покоління, розчарувавшись у вартости вищої освіти, покидає інтеліґентські професії, які не стоять у ніякій пропорції до витраченого інтелектуального зусилля. Всі нині вірять в аксіому, що живемо в добі звороту в користь економічної та промислової діяльности, з явним нехтуванням інтелектуальних вартостей.

Тому всі мабуть здивуються, почувши, що на суспільно-політичнім конґресі у Празі, др. Ференчі, доцент женевського университету, представив статистику, яка опрокидує всі поширені погляди про крізу вільних інтеліґентських професій. На підставі найточнійших дослідів, зроблених совісно в усіх країнах, виявляється, що цифри не йдуть у парі зі загально поширеними поглядами. Цифри доказують, що від війни, майже в усьому світі, навіть у таких країнах, де умовини життя приневолюють інтеліґенцію виконувати другу, побічну професію для проживку, скількість кандидатів на інтеліґентські професії збільшилась рівно надвоє. Як розяснити такий парадоксальний зріст кандидатів на нужду? Один німецький філософ, Факхтвангер, досліджуючи це дивне явище, прийшов до висновку, що тут грає ролю „ірраціональна риса інтеліґентського „покликання" (до якоїсь професії). Иншими словами: інтеліґент, вибираючи якусь професію, не йде по лінії якоїсь льоґіки, а слухає певного неясного інстинкту, майже містичних побудів. Вибір професії в інтеліґентної людини можна інколи прирівняти до форм умертвлювання себе черцями, що шукають шляху внутрішного досконалення. Одиниця слухає немов би голосу „з висоти", який є сильнійший, ніж розумна воля.

Цього явища не можна розяснити звичайною льоґікою, якої шукаємо в буденних учинках, або мотивами ділового „інтересу". Не забуваймо, що живемо в добі реалізму, коли кожний має змогу ствердити, як заробіток замітача вулиць рівняється платі на поважніх та почесних інтеліґентних становищах. Чимало неграмотних, напів освічених ремісників або підприємців не побиває інтеліґентських професій навіть там, де, здавалось би роля освіти не є маловажною.

Якже-ж погодити ці факти з фактом зросту інтеліґенції? Відповідь на них є досить банальна. Повоенна суспільна метушня довела до того, що гріш попав у руки великої скількости неосвічених людей, простолюддя та робітництва, які раніше не мали змоги дати своїм дітям солідної вищої освіти. Робітництво, а навіть селянство, по війні, поправило сильно свій економічний стан і може не журитись про завтрішний шматок хліба. Одночасно з тим у них зросло бажання покористуватись бодай зовнішними ознаками інтеліґенції, якими ще недавно так нехтували. Нема сумніву, що студії, які не приносять безпосередної користи, грають у деяких людей таку саму ролю як у сальоні ґрамофон. Крім людської порожнечі робить тут своє й почування потреби зрівняти себе з вищою суспільною клясою. Статистика шкіл в Европі каже про непомірний зріст дітей з низших суспільних кляс, а зменшення дітей з т. зв. буржуазії.

Слід ствердити, що поширення освіти в суспільности не є однозначним зі зростом інтеліґенції. Обниження інтеліґентського рівня по останній війні відчувається дуже сильно в численних країнах. Зацікавлення для чистокультурних проявів, літератури, мистецтва, ослабло незвичайно. Багацтво переживань, які привезли зі собою додому з війни роки тисяч лю- [illegible] ції до розвитку їх світогляду, чи ще точнійше; до піднесення загального культурного рівня даної країни. Можна сказати, що в такій самій мірі як зросло число інтеліґентів, що зійшли на рівень пролетаріяту, меншбільше така скількість людей, що є формально інтеліґентами, чи то своїм зверхнім виглядом чи придбаними дипльомами, в дійсности є пролетарами духовими.

О. О.

ДОПИСІ.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.

На поміч рідному селу.

Звіт жертводавців односільчан села Семушови, повіт Сянік, Галичина, котрі зложили на будову народнього дому в Семушовій.

Іван Мороско $10.00; по $5: Григорій Волянський, Петро Швайлик, Йосиф Тилька, Йосиф Швайлик, Іван Мазурчик; по $2: Іван Гліб, Йосиф Ґбурик, Іван Швайлик, Йосиф Швайлик, Ілько Швайлик, Йосиф Шпак, Іван Ґурняк, Автанас Кузьма, Йосиф Лайкош, Йосиф Клебан, Іван Ґураль, Михаїл Головчук, Іван Кінджирський, Ст. Зборовський, Григорій Цимбала; по $1: Андрій Скоципець, Миколай Демків, Григорій Шумний, Йосиф Йош, Михаїл Чех, Катерина Швайлик, Йосиф Черепаняк, Стефан Савка, Василь Гасій, Олекса Петришин, Петро Рогоза, Михаїл Олександрович, Іван Собот, Павло Ґульґун; по 50 ц.: Андрій Стромек, Іван Кийзбер; Український Горожанський Клюб в Перт Ембой, Н. Дж., зложив дрібними датками $14.00; Іван Ґурняк зібрав поміж своїми товаришами $6.00.

Загальна сума $98.00. До сеї суми доложено $10.75 з іншої цїли, так що разом виносить $108.75.

З того вислано на будову народного дому $100.00, 5 долярів комітет ухвалив для інваліда Йосифа Марцанишина, котрий знаходиться без жадної помочі. Пересилка коштує $3.75, разом $108.75.

В імени наших братів зі старого краю складаємо сердечну подяку всім жертводавцям як односільчанам так і другим Добродіям, зокрема Українському Горожанському Клюбови, його членам у Перт Ембой, котрі розуміють культурно-просвітне життє і причинились, щоб збільшити і помогти нашій дорогій справі. Всім жертводавцям щире спасибіг.

Дорогі Земляки! Смутно, коли глянемо оком на цей звіт жертводавців, кілько нас тут знаходиться лише 17 членів односільчан, а решта це люди, котрі і не бачили нашого села, але розуміють ціль народнього життя і причинились своєю жертвою. А де Ви, Дорогі Родимці, забули за рідне село? Забули, яка страшна темнота шаліла у нашім рідним селі ще за Австрії, а тепер ще сто разів більша бо наш ворог лях своєю захланностю не бажає, щоби ми просвічались, але старається тримати в темноті, щоб лекше йому було верховодити. Але наша завзята молодіж, котра военними часами переходила поміж другими народами і бачила, як народ поступає, вертає до рідного села і за всяку ціну береться до просвітної праці. Заложено чит. Просвіти, кружок аматорський, кооперативу і т. д., але з тим всім не було де поміститись. Задумали наші молоді герої побудувати народній дім, деб мали вести культурно-просвітне життє, та не в силі доконати тої великої задачі через брак фондів. Звернулись до нас сюди за море о поміч; та просьба була поміщена в часописі Свободі, число 74, з 31. марта, 1925, і на ту ціль вибрано тут комітет збірки, та ледви що назбиралось $108.75 і це заслано на початок будови. Просимо, Дорогі Родимці, збірка продовжаєсь; поможіть стати нашому рідному селу в ряди других. Ласкаві жертви прошу слати на адресу:

HARRY WOLANSKY
119 Randolph St., Carteret, N. J.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Й. К., НЮ ЙОРК, Н. Й. — Лист, який Ви прислали нам до поміщення, відсилаємо. Всі письма до поміщення в ґазеті мусять бути написані читко, виразно і тільки на одній стороні паперу. Нечитких, невиразних писем, записаних по обох сторонах паперу не можемо використати для ґазети.

Дописуватель, Гейзелтон, Па. Справа спору ізза дяко-учителів занадто місцева. Радо помістимо, колиб допись мала загальний характер і вказувала на кривди, які терплять дякоучителі.

ШІСТЬ МІЛІОНІВ ВІЙСКА В ЕВРОПІ.

Згідно зі статистикою Союза Народів Европа має шість міліонів вояків. Можна думати й дальше про розброєння.

РАТУЙТЕ!

Ляцький воєвода у Львові видав поклик до польського громадянства, щоб вони складали жертви для сіл, які впали жертвою повені і голоду.

Рівночасно в Галичині основуються по ріжних місцях польські комітети для допомоги голодуючим.

До чого дійде?

Не діставши допомоги від своїх, села будуть продавати себе ляхам за ложку страви, щоб ратуватись від заглади.

Чия тут вина?

Вина американсько-української іміграції, яка живучи в красших відносинах, забула на терпіння свого народу і сама прикладає руку на його загладу.

Українські громади:—

Зберіть всі свої сили! Не дайте гинути народови! Нехай наша збірка докаже, що ми чуємо біль старого краю, та після наших сил помагаємо, чим змога!

Ще раз кличемо всіх: До праці, українські Громадяни і Громадянки, на ратованне народу!

Всі жертви пересилайте негайно до Обєднання.

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто зміняє свою адрес у,нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу..........
Імя ....
Улиця ....
Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу..........
Імя ....
Улиця ....

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ БУДЕ ВСЕГДА.

ДО ОДНОСІЛЬЧАН СЕЛА ВОЛЧА, ПОВ. ТУРКА.

—o—

Дорогі краяни:—

На днях я отримав лист з нашого села від комітету читальні Просвіти.

Робота зачата за ті гроші, котрі ми післали з Америки, але коли не прийдемо з помочю на докінчення, то робота коло будови дому буде застановлена. Камінє вже звезено і фундаменти початі, але комітет ще просить о 160 долярів, щоби закінчити роботу. Невжеж у нас, односільчани, нема серця, щоби ми ті гроші не зложили? Невжеж ми не чуємо того лихоліття, яке навістило нашу землю і ще тепер все дощі по тій зливі, яка була? Нарід вижити не може, а хоче просвіти, а ми чому не поможемо її добути?

Вони просять нас, отже відгукнімся на їх голос; зберім ще 160 дол. і діло буде закінчене. Коли не відгукнемся, робота буде застановлена і шкода буде тих гроший, що вже післані. Тепер великий голод в селі. Також, коли поможемо вибудувати дім, то комітет читальні буде займатися помочю для голодних і всю роботу в селі комітет буде мати в своїх руках. А Бог каже голодного накормити. Сповніть же обовязок народній і Божий. Знаєте, в комітеті люди молоді і з довірєм і кривди нікому не зроблять. Отже хто учуєте сей голос з нашого рідного села, займіться збіркою, а гроші пришліть до Филаделфії на адресу Василя Волчанського, [illegible] Cumberland St. [illegible]

ПАМЯТКОВИЙ ХРЕСТ І ПОЛЬСЬКІ СТРАТЕҐІЧНІ ПОГЛЯДИ.

—o—

Нашим читачам відомо, що громадяне с. Прошова, тернопільського повіта, хотіли поставити на громадському майдані памятник для своїх односельчан, що погибли за волю України. За згодою громади висипано на майдані серед села невелику могилу, на котрій мав станути камінний хрест. Могилу висипано, привезено хрест, але дальшу роботу припинило староство і державна поліція в Прошовій, домагаючися концесії на поставлення хреста аж з міністерства внутрішніх справ. Не помогла нічого інтервенція у старости і воєводи, а староство і поліція не дозволяють — зрештою безправно — поставити цього хреста навіть на місцевому цвинтарі. Мимо цього заказу відбулося в неділю дня 28. червня ц. р. святочне посвячення могили. На свято прибули голова українського соймового клюбу посол Сергій Хруцький з Варшави, адвокат д-р Степан Баран з Тернополя, орґанізатор Микулинеччини п. Володимир Мартиневич з Микулинець, девятьох священиків з околиці і кілька тисячів народу з околичних сіл разом з бандеріями. Спокійне село Прошова виглядало як перед рішаючою битвою. До села стягнено більше як півсотні умундурованої поліції з великим числом аґентів, обставлено всі входи і стацію і леґітимовано кожного віздкаючого. Поліція зачала здирати січові ленти від членів бандерії, та вмішався в справу посол Хруцький і січові ленти віддано власникам. По уливному дощі, що на кілька годин припинив свято, вирушив кількатисячний похід на могилу, на якій уставлено тимчасовий березовий хрест. Могилу і хрест покрито вінцями і по відправі панахиди в співслуженні девятьох священиків промовив коротко на могилі місцевий парох і діяч о. Лопатинський, згадуючи тих своїх парохіян, що в роковий день віддали найдорожше, що мали — власне життя — для добра батьківщини. Опісля гаряче промовив посол Хруцький, на котрого ціле свято зробило велике враження, взиваючи присутних не падати духом у нинішному лихолітті, бо хвиля визволення для цілого народу мусить прийти, коли у себе має живу традицію власних героїв, що оставили живими свої ідеали серед своїх рідних. Поліція свята не припинювала, приглядаючися йому з далека. По святі пос. Хруцький в гостинному домі о. Лопатинського відбув нараду з селянами про біжучі справи. В якийсь час пізнійше в село прибула комісія з повітового виділу і зі стратеґічних зглядів приказала розібрати могилу і зрівнати місце, чого громадяне не хотять зробити і панове з виділу дальше студіюють „стратеґію."

ЧЕКАЄ.

—o—

Як тая зоря
На небосклоні,
Так моє серденько
На чужій стороні.

Як тая зоря
У ночі сияє,
Так моє серденько
Тебе виглядає.

Поверни миленький,
Давно вже чекаю;
У день і у ночі
Тебе виглядаю.

А ти зоре ясна,
Світи миленькому,
Як буде вертатись
З чужини до дому.

Шемокин, Па.

А. Х.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИСЬ „СВОБО[ДА"]

ЩИРА ЛЮБОВ!

—o—

Тимко одна любов,
Що на світі правду має.
За богатство вона
Нічого не дбає.

У неї нема, чи ти богатий
Чи ти старий, чи молодий,
Чи ти учений, чи ти бідний.

Всім вона серця зрівняє,
А до котрого вона
Двері отворить,
У тім то серці
Горяча любов горить.

Шемокин, Па.

А. Х.

ВАСИЛЬ АВРАМЕНКО

великий український танцюрист.

Чи ми можемо знати, кілько власне тепер малих Тарасів та Іванів Франків пасе у нас на Вкраїні стада непорочні або таки й порочні? Чи ми можем знати, які ґенії, чи там матеріяли на ґеніїв тиняються тепер під плотами на нашій — не своїй землі?

Преціж виплинєннє Шевченка на верх житейських вод — це лише чистий припадок, а припадків таких, щоби людий витягали наверх — дуже мало; більше є таких припадків, що нищать великі таланти, коли вони вже в повнім розвою.

І кілько таких злобних припадків забрало нам підчас світової і визвольної боротьби наших найкращих людий?

Чи не згиб в наслідок такого глупого припадку наш молодий герой Вітовський, чи не грозила смертю — власне недавно — глупа і цілком злишна хороба нашому молодому поеті Бабієви?

А ще більше пропадає наших, вже в повнім розвою будучих талантів — через обоятність нашої суспільности для них. Держави своєї — лише через вину самого таки нашого народа взятого яко цілости — не маємо, то й нема до кого звернутись: помагай. Інституції наші наукові — самі боками роблять, а поодинокі, богатші члени суспільности — хоч би могли допомогти — то стоять на вигіднім становищи: **„відки я до того приколяку?"**

І так — пропадай таланте, пропадай, замерзай ледви що розвиваючийся пупінку многонадійний — бо ні звідки тобі помочи нема!

—o—

Ось такі думки насуваються мені, коли я возьму на увагу долю славного нашого танцюриста **Василя Авраменка.**

Я сам за молоду дуже завзято танцював (послідний раз — еще на однім весілю в часі нашої державности) і певно, що до [illegible]

Я то був той, що впровадив в ужите славного покутсько-буковинського **аркана,** головно при помочи січових курсів. Але я не мав поняття, що **танець може сповняти також величезну національну, пропаґандистичну місію.**

Про це мене навчила доперва та велика робота, котру виконав наш танцюрист Василь Авраменко в послідних чотирох роках.

Розпочав він свою роботу в лютім 1921 р. в таборі інтернованих Українців в Каліші. З початку він мав лише 60 учнів, але по перших виступах число їх зросло майже до 800 осіб. Були там старшини (офіцири), козаки, жінки і діти. Він міг тепер виводити штучно зкомбіновані танці, в котрих брало участь і по кількасот осіб!

А не забуваймо, що були це бідні, заголоджені інтерновані; але ентузіязм викликаний ідейним танцем захоплював їх, поривав їх, казав їм кинути журою об землю, а вірити в кращу будучність Вітчини!
будучність Вітчини!

„Ще не вмерла Козацька Мати!" — гукали вони та кидались у танечний вир. Але не в глупу вальсову крутанину, не в ідіотичні, половим гоном занадто вже пахучі модерні, від Неґрів взяті танці, але в танці свої, рідні, дишучі огнем завзяття та вірою в перемогу!

Оттаких танців учив Авраменко!

Передовсім учив він історії танку, далі теорію його, а дальше: постави, рухів, плястики та міміки.

На першім місци у нього стояли потім **танці гуртові.** Тут належать:

1) Козачок подільський (в 1, 2, 3, 4 пари);
2) Великодний хоровод (від 4 і до 500 пар;
3) Гопак з вільним сольом (1 — і до 300 пар);
4) Катерина (від 3 і до 200 пар);
5) Журавель (від 4 і до 400 пар);
6) Коломийка (до 100 пар).
7) Аркан (від 6 осіб і до 100).
8) Запорожський козак (до 500 пар).
9) Гречаники (від 4 до 100 пар);
10) Метелиця (від 20 до 200 пар);
11) Гуцулка (від 4 до 50 пар).
12) Трясунка (4 до 50 пар).

Потім приходять **танці сольові:** 1) Чумак, 2) Танок Ґонти, 3) Вільний Гуцул, 4) Танок Опари (з „Невольника"), 5) Останний танок гетьмана Дорошенка, 6) Гопак парубочий, 7) Плач Ізраїля.

Нарешті ідуть **балети:** 1) За Україну (на 3 дії); 2) Чумаки (на 3 дії); 3) Ґонта в Умані (1 дія); 4) Гуцульська ніч (1 дія); 5) Запорожець за Дунаєм (1 дія); 6) Молода Січ (1 дія) та другі.

Тут треба справді великої фантазії та таланту комбінаційного, щоби не лиш не повторялись, але вишукати все щось нового, займаючого та характеристичного!

Тут не рутина рішає, але вроджений талант!

Василь Авраменко, полишивши табор устроїв ряд танкових курсів в ось яких місцях: В Луцьку, Рівнім, Кремінци, Олександрові, Межирічу, Ковлю, Холмі, Берестю, Львові, Станиславові, Коломиї, Тернополі, Стрию та Перемишли. — Всіх учениць і учеників мав він до 2,000, а по кождім курсі відбувався іспит та публична продукція. Один курс науки танків обіймав біля 30 лекцій, а курсантами була переважно шкільна молодь. З яким запалом вона училася, з яким завзяттям виступала на продукції!

А подумайте лиш, в яких то місцевостях учив Авраменко свого мистецтва і возьміть лише на увагу Холм та Бересть, що висунені аж під сам бік нашого дідичного ворога! І там власне праця Авраменка мала найважнійше завдання перед [illegible] ним патріотичне насіння має для нас найбільше значіння!

Зрозуміла річ, що він у своїй роботі мав тисячні трудности до поборення: сикатуру з боку ворожої поліції, обоятність з боку громадянства самого. Але молодіж ставала все муром по його стороні, а хоч і знаходилися „рідні" педагоґи, що у крунівській услужности робили йому перешкоди, та знову були і такі (нпр. в Коломиї), що йому допомагали.

Десятки прегарних фотографій документують найкраще ту плідну, гарну, і вдячну роботу Авраменка. Але не всьо дасться взяти на фотографію: бо і як віддати той запал, що обхоплював усе публику на вид Запорожців гуляючих з шаблями в руках і рубаючих ними до такту!

Самі польські поліцайники подивляли рухи безщасного Ґонти, лише, що не розуміли, що вони означають. Але публика розуміла; розуміла і ті два короткі рухи рукою, котрими він своїх діток убивав.

Але поволи і вона доглупалась і тоді посипалися на голову завзятого нашого діяча переслідування. Мусів він нераз і арештантського хліба покушати, мусів нарешті під загрозою з боку звісного Кайдана утікати в ночи з Галичини до чеськословацької Республики.

Тут його постигло велике нещастє: він вивихнув на одній продукції ногу і доси мусить еще її підліковувати...

Однак в тім виголодженім на еміґрації тілі живе якась невсипуща **„непропаща сила",** якийсь дивний дух, що не подається ні на цаль перед противностями життя. Живе він тепер в Подєбрадах на Чехах, там де є наша Господарська Академія. Тамошні земляки йому помагають як можуть, але та поміч не виносить навіть і **10** долярів місячно, бо і самі вони не доїдають. А якже вижити з нецілих 10 долярів людині, що ще не видужала цілком і повинна добре відживлятись?!

І це справді велика траґедія, що така незвичайна людина, такий талант визначний мусить так тяжко бідувати.

Василь Авраменко — це ще молода людина — мабуть так коло 30 років. Він син селянський; мама його скоро відумерла, а мачуха випхала його в наймити. Що заробив — те батько, що сильно пив — забирав на свої потреби. Потім дістався до дестилярні горівки, де через свою цікавість скоро став заступником управителя.

Всьо, що знає, роздобув самоосвітою, так, що здавши відповідний іспит — пішов до військової школи, і бувщий наймит — став офіциром в рос. армії.

У Владивостоці, над Тихим Океаном побачив він в перший раз на сцені „Наталку Полтавку" і це його прихилило до українства, але рівночасно і до укр. сцени. Він і офіцир — і артист заразом. Вибух революції застав його в Орші, де він зараз почав орґанізувати українські частини. Українська влада посилає його до драматичної школи, звідки виходить скінченим артистом.

Але він рівночасно і поет: його вірші — це не любовне базікання ані модерна сумішка слів нікому властиво не зрозуміла; його вірші — це візвання до чину, до боротьби!

І тому треба конче ратувати отцю незвичайну людину! Подумайте, Брати Американці, над цим.

В Америці, як майже і на цілім світі по світовій війні — обхопив молодь шал танцю. Наші канадійські часописи виразно на це жалуються.

Колиж молодь хоче гуляти — то добре: але нехай гуляє танці ідейні, танці, що їй нагадують і давну славу козацьку і теперішне соромне поневолення Вітчини. А тоді може в її серцю збудиться бажання.

Ужиймо всяких сил, доложім всяких старань, не жаліймо с[ил] [illegible] ні поту — щоби звільнити Рідний Край від кайдан, а з народу українського стерти те страшне соромне клеймо, що такий великий, а так довго зносить чуже панування над собою!

Одним словом: Авраменка треба за всяку ціну і як найскорше спровадити до Америки. Уже по місяци його праці — побачите, що значить ідейний, національний танок, виведений таким запаленим великим мистцем як Василь Авраменко!

Його адреса:
Podebrady,
Ukr. Hosp. Akademia.
Tschechoslovakia, Europe.

Але заки його ще спровадите до себе — не дайте йому пропасти в тім купелевім лічничім місци з недуги і... з голоду.

Др. **Кирило Трильовський.**

НА КУЛЬТУРНІ ТЕМИ.

КНИЖКА І МИ.

До найболючійших недомагань нашого культурного життя належить безперечно наше відношення до книжки, наше запотребування її. Відомий загальний у нас занепад і застій книжкової продукції має причину саме у відсутности і браку зацікавлення книжкою нашої читаючої публики, відсутности і браку читача назагал. Це дуже прикро, одначе це факт. Наші люде не люблять читати, а тим більше книжку купити. Ми маємо не тільки міліони-міліони селянства і міщанства, що ніколи книжки на власність не купують, але ще й довжезні ряди т. зв. інтеліґенції, що під тим оглядом не ріжняться нічим від селянства та міщанства. У нас є інтеліґенти, у яких читання і купування книжки на власність кінчиться — з їхньою ґімназійною матурою. А є ще серед них і такі, що мають лице хвалитися, що й в ґімназії вони не купили ні одної книжки. Домів, де були би бібліотеки, чим визначалися так ярко і примірно старі наші священичі доми, чимраз менше. Навіть інтеліґентні сфери зачинають не бачити вартости у набуванню книжки на власність і не розуміють ваги домашньої книгозбірні. Людей, що купують книжки і що збирають їх, називають у нас просто диваками.

Сказав би хто: у нас перестарівся вже той шлях набування знання через купування книжки на власність. У нас позичають книжки з бібліотек. Ми маємо вже публичні бібліотеки. Тимчасом — це все не так. У нас і бібліотек нема. Якщо вони є, то їх нищать немилосерно. Про це могли би своє слово сказати всі ті, яким доля судила завідувати нашими бібліотеками. Наш читач — якщо вже позичить книжку — або не віддасть її взагалі, запропастить її, або віддасть її сильно знищеною, подертою, помазаною. Нема у нас пієтизму до книжки, нема їй пошани. І чи диво при таких обставинах, що наша книжкова продукція маліє, редукується — і вкінці взагалі щезає? І чи диво, що в нас на 7,000.000 по цей бік ризької лінії, книжка не може найти навіть малих 2.000 покупців і що треба цілих літ, навіть інколи й десяток літ — заки вона у своюму скромненькому накладі розійдеться? І таке не з книжкою з одною тільки поля науки, чи зпід одного тільки пера, — але таке з книжками усіх галузей знання та письменства і з творами всхі вчених чи творців!

Цей стан нестерпний і не можна йому дальше потурати. Культуру й інтеліґенцію одиниці і народу міриться по проценті продукції у консумції книжки. Не можемо зійти до стану травоїдної худоби або глядіти безрадно, як наш нарід підпадає під чужий, нераз ворожий нам культурний вплив. І цьому необхідно як найскорше зарадити.

Якаж рада? Який лік на ту рану? Одна рада й один лік: треба стати читачами, треба стати покупцями книжки! Але й це ще замало. Від того, що хтось з нас — хай буде тим „хтось" і цілий міліон нас! — забажав стати читачем і покупцем нашої книжки, наш книжковий застій не перестане бути застоєм дальше. Ніхто не має запоруки, що нас — міліон — книжку купить. І тому-то треба доконче, головно тямущим, інтеліґентним, краще матеріяльно ситуованим людям, у першій мірі зорґанізуватися, це значить заявити, що книжку куплять — або без огляду на те, що це буде за книжка, або по ділам приміром всі нові появи з царини сільського господарства або фільософії або красного письменства або торговлі і промислу і т. д. Щойно, коли зявиться у нас ціла залізна, сильної волі фаланґа людей, що заявлять свою готовість купити нову книжку і така фаланґа людей засвітить прикладом решті суспільности, тоді появиться у нас неодин важний і конечний твір. — („Діло").

Е. Яворівський.

ВПЛИВ СЛЬОЗИ НА СОВІСТЬ УРЯДОВЦЯ.

Мені цього тижня не ведеться. Жінка написала, що приїде на пару днів до Львова, господар дав новий замок у брамі камениці і я мушу справляти инший ключ, від тижня маю в хаті гостя, якого в залізниці обікрали і він жде, аж я йому позичу на дорогу.

Як на один тиждень цього, думаю, булоб досить. Але злобна доля не спочила на цім. Передучора виманила мені на вулицю пса і передала в досвідні руки міського гицля. Заходила небезпека, що мого вірного приятеля не тільки позбавлять життя, але що одного гарного дня дістану його в реставрації під видом зразів або бараңячого „ґренадієра".

З огляду на те я мусів швидко ділати і старатися не допустити мога пса до переміни на зрази чи печеню.

Крутими вуличками зайшов у гицлівську резиденцію, але тут довідався, що псячою долею кермує світлий маґістрат, та що він один має право їх життя і смерти.

Поманджав я до маґістрату. Шефа псячого департаменту на щастя не було в бюрі. Кажу „на щастя", бо як мені другі урядники зрадили, шеф абсолютно не зворушується словами мущин, звертає їм полонені собаки дуже рідко і то на остемплене подання, коли загалом до того часу пса не повісять. Зате дуже чулий на жіночі-сльози і тому треба приходити все в товаристві жінки, якаб мужеські арґументи поперла кількома ведрами тієї романтичної течі.

Признаюся: я перший раз від місяця жалував, що нема моєї жінки у Львові:

Але від чого добрі знайомі.

— Пані дорога, — прошу одної, — чи не моглиб ви поплакати з десять мінут.

— За ким? За вами?!... Ні!

— Не за мною, але...

— Ні, абсолютно ні! — перебиває мене. Ви, мущини не варті й одної нашої сльози.

— Алеж не за мущиною...

— За жінкою тим більше! Як дала себе обманути котромусь із вас, то дурна і за нею не варта плакати.

— Пождіть! Ні за мущиною ні за жінкою, а за моїм Доляром. Знаєте його, той з білим хвостиком...

— Знаю, знаю. А щож бідненькому сталося?

— Гицель зловив!

— Справді?! Ах яка шкода! Кажіть, що я маю робити?

— Дурничка. Потрудіться, як моя жінка, до маґістрату і поплачте перед псячим референтом. Напевно випустить!

— З приємністю! Бідний Долярчик, така симпатична собачка.

— Ну, скорше! — принаглювала мене. — Баритеся, якби це не розходиться про життя.

І ми побігли: вона наперед, а я за нею, ледви вспіваючи.

Перед дверми відносного бюра витягнула хусточку, натерла очі, стягнула ніс і пустила цюрком сльози.

— Відчиняйте! — шепнула гробовим голосом.

Я вібдчинив і ми обидвоє станули перед лицем шан. референта.

По кімнаті пронісся серце розриваючий плач моєї товаришки. Її скуленсі плечі судорожно підскакували, а крізь промоклу хусточку цюрком лилися сльози.

Референт був помітно зворушений. Не розпитуючи довго, він взяв папір і перо.

— Як пес називається?

— До...до...до...лярок!

— Коли злапаний?

— Передучора!

— Прошу заплатити 7 зол. і взяти собі картку з наказом випущення.

Я швидко виповнив формальности і ми вийшли з бюра.

Пані сухою хусткою витерла надвижку сльоз і щасливо всміхнулася.

— Хвалити Бога! — віддихнула. — Ви мущини кажете, що ми не маємо серця. Залежить, як для кого!

Я нічого не відповів, але подумав страшну річ.

При захопленні жінками влади, напевно вийде закон лапати мущин, що швендяються по ночі. Скажіть, панство, хто тоді за нами заплаче?

Вже тепер скорше помилують пса, як людину, а тоді вже напевно будем трактовані як блохи.

Галактіон Чіпка.

ПРОЩАННЄ.

Зелений був город,
Як я вибірався;
Плакала родина
Як з нею прощався
Зелений був город
І цвіти у ньому,
Покотились сльози
По лиці кождому.
Заплакала мати
І старенький тато;
Обгорнули сльози
І сестру і брата.
Прощай ми родино,
І бувай здорова,
Бо мене чекає
Далека дорога.
Бо я вже поїду
За широке море;
Може ще поверну,
А може ніколи.

Шемокин, Па.

А. Х.

СМЕРТЬ РІЗБАРЯ ПІД ПАМЯТНИКОМ.

Римський різбар Джузепе Монґароці вирізбив величезну голову Медузи. При помочи елевейтора хотів умістити різбу на виставі Монза. При підтяганню Медузи дротяна линва урвалася й камінь роздавив різбаря.

УКРАЇНСЬКИЙ БОРЕЦЬ ЗДОБУВ СОБІ ШАМПІОНАТ КАНАДИ.

(З часопису „Канадійський Фармер").

Дня 20 липня, с. р. український шампіон Юрко Зарінів з Київа, бувший старшина української армії, на монтреальській арені побідив канадійського шампіона Джорджа Дельоншампа, Француза, в 17 мінутах.

Ця подія страшно обурила Французів, так, що навіть деякі пробували вискакувати на плятформу, однак Українці показали їм свого твердого пястука і ці замовкли, хоч Українців була така мала горстка, що йна пальцях почислилиби.

Борня між обома шампіонами була гідна подиву. Борці уживали всяких можливих хвитів, а Француз навіть душив за горло, що загально заборонено борецьким правом. За неправильне та простацьке поступовання Француза, Юрко так щиро кинув ним через голову на лопатки об плятформу, що сейчас забрали брусоватого Француза до лічниці. Суддя і атлетична комісія признали Юрка побідником.

Цим подвигом Юрко одушевив Українців Монтреалу так, що і до сьогодня не устають спори між ними та Французами. Всякі инші нації були рівнож з Юрком, як за борцем, інтеліґентом.

Я думаю, що ми всі повинні бути горді такими людьми і що всі українські часописі повинні присвятити кілька стрічок для спортових справ та стало повідомляти весь український загал Канади та Злучених Держав в подібних случаях.

Юрко за свій кількатижневий побут в Монтреалі дав два виступи на українській гали. В першім виступі Юрко з другим українським борцем-боксером Михайлом Нестором зі Львова зробили виставу борні. Рівнож Юрко дав кілька примірів зі своєї сили: три цегли розтовкли на його голові, 20 фунтовим молотом розбили 400 ф. ґранітний камінь на його грудях, підносив в зубах на кріслі чоловіка, десятьох людий розтягало, його зложені руки і не розтягли, гнули залізну штабу в його зубах, також зі залізної штаби робив бранзолету на своїй руці.

В другім виступі брало участь дві пари борців: Юрко з Ля Блянком і Нестор з Люце, амер. шампіоном. Оба Українці побороли. Юрко положив свойого противника в 11-ох мінутах а Нестор в 12.

Від себе та від всього українського загалу слава українським борцям, що не погорджують своїм народом, а залюбки і з гордістю звуть себе Українцями в світових виступах та перед ріжними народами.

Для Польщі єднали симпатиків цілого світа Збишки, з яких Станислав вже був положений Юрком в Тавнтон, Масс., в 58-х мінутах, а для України єднають її вірні сини, як Юрко Заринів, Михайло Нестор, Гаркавенко і много инших, за яких ми ще мало знаємо.

Слава Вам Гераклеві сини України, що з хвилю, коли її розпинають клятущі вороги, Ви вірні не цураєтесь її а добуваєте її славу з кожним днем!

Американці таких людий дуже цінять, зовуть „власністю народа", а наш народ навіть не цікавиться своїми борцями, не йде на їх змагання, не піддержує їх на дусі і не боронить їх в хвилі, коли їм грозить смерть від других народів, які стараються, щоби їх борці були вічно непоборимими.

Рівнож чужі часописи присвячують цілі шпальти Українцям борцям, зовуть їх „Наполеонами, Мунами, Велитнями, силацькими Українцями," а наші? В наших часописах ані згадки!

Нумо, Українці, більше займімось спортовим світом, коли хочемо бути рівні в сімї цивілізованих народів, які розуміють, що „В здоровому тілі здорова душа!"

Присутний на всіх виступах Українців —

Андрій Гукало.